

Karel XII van Zweden: Stockholm, 17 juni 1682 – Halden, 30 november 1718

Karel XII was van 1697 tot 1718 koning van Zweden. Hij was de derde koning uit het geslacht Wittelsbach en één der partijen in de Grote Noordse Oorlog (1700-1721)

Koning van Zweden

Periode: 1697-1718

Voorganger: Karel XI

Opvolger: Ulrike Eleonora

Hertog van Palts-Zweibrücken

Periode: 1697-1718

Voorganger: Karel I

Opvolger: Gustaaf Samuel Leopold

Karel volgde zijn vader op in 1697. Van zijn minderjarigheid wilden Saksen, Rusland en Denemarken gebruikmaken om de macht van Zweden te vernietigen. Karel besloot zijn vijanden voor te zijn. Hij begon een oorlog tegen zijn neef én zwager, koning Frederik IV van Denemarken, die hij na een belegering van Kopenhagen tot de vrede van Traventhal dwong (1700).

Frederik IV van Denemarken

Het Russische leger onder leiding van Peter de Grote werd verslagen bij Narva, waarbij veel soldaten deserteerden of verdronken.

Peter de Grote

Daarna deed Karel een inval in Polen. Na Warschau veroverd te hebben (1702) en zijn andere neef, de Saksische koning, verslagen te hebben bij de Klissow, bezette hij Krakow. Tot slot liet Karel zijn beschermeling Stanislas Lezszinski verkiezen tot koning van Polen.

Stanislas Lezszinski

Zonder zich te bekommeren om de tsaar, die Ingermanland, Estland en Lijfland veroverd had (1704), zette hij de oorlog voort tegen Saksen onder August de Sterke, die hij in 1706 dwong tot het eerste Verdrag van Altranstädt en het opgeven van zijn aanspraak op de Poolse troon.

August de Sterke

Een jaar lang bleef hij met zijn leger in Saksen, waar hij met moeite door Holland en Engeland werd overreed Frankrijk niet te steunen in de Spaanse Successieoorlog.

In 1708 begon Karel een desastreuze aanval op Rusland. Een Zweeds leger trok uit Koerland op, terwijl hij zelf op Moskou zou aanrukken. Door de kozakkenhetman Ivan Mazeppa liet hij zich overhalen Zuid-Rusland binnen te vallen, maar hij gaf daarbij zijn generaal Adam Ludwig

Loewenhaupt geen gelegenheid hem de nodige versterkingen toe te voeren. Karel raakte gewond en zijn afgemat leger werd door de Russen bij Poltawa vernietigd

Ivan Mazepa

Adam Ludwig Loewenhaupt

Terwijl Karel met een deel van zijn troepen en een aantal vertrouwelingen de vlucht nam naar de vesting Bender op destijds Turks grondgebied, hervatten Denemarken en Saksen de oorlog. De keurvorst van Saksen, August de Sterke, eiste de Poolse troon terug. Het lukte Karel de sultan te bewegen de Russen de oorlog te verklaren (1710). De Turken behaalden een schitterende overwinning bij de Proet (1711). Karel kreeg toestemming om terug te keren naar Zweden, maar bleef rondhangen in Moldavië, misschien nog niet geheel hersteld van de verwonding aan zijn voet. Het jaar daarop belegerde Ahmed III de stad Bender om Karel weg te krijgen. De Janitsaren weigerden echter op hem te schieten. Karel XII werd gevangengenomen en overgebracht naar Istanboel. Hij bestudeerde naar het schijnt de Turkse marine en speelde schaak met zijn minister.

In 1714 lukte het Karel te ontsnappen en reed hij te paard in twee weken tijd via Transsylvanië naar Stralsund. Karel hervatte de strijd tegen Denemarken, die het eiland Rügen hadden bezet. In 1716 belegerde hij Christiania, het huidige Oslo. In een poging zijn verliezen aan de Oostzee te compenseren belegerde hij de vesting Frederiksten bij Halden in het uiterste zuiden van Noorwegen, maar werd daarbij na enkele maanden van dichtbij door het hoofd geschoten. Of de kogel van het belegerde garnizoen afkomstig was of uit zijn eigen gelederen is tot vandaag toe omstrede. Van het Zweedse leger bestaande uit 70.000 man was inmiddels een derde omgekomen van honger, koude en ondervoeding. Hij werd opgevolgd door zijn jongste zuster Ulrike en haar echtgenoot, de latere Frederik I van Zweden.

Frederik I van Zweden

Karel was nooit getrouwd en stierf kinderloos

Karl XII

Handtekening van Karel XII van Zweden